

לפרשת האזינו – תשע"ג

הרגישות שבנשר

דורון אגוזי

נאמר בשירת האזינו:

"כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף, יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על עברתו" (דברים, לב' יא').

מבאר רש"י:

"כנשר יעיר קנו – נהגם ברחמים ובחמלה, כנשר הזה הרחמני על בניו ואינו נכנס לקנו פתאום, עד שהוא מקשקש ומטרף על בניו בכנפיו בין אילן לאילן כדי שיעורו בניו ויהא בהם כוח לקבלו".

תיאור נפלא של רגישות, חמלה ועדינות.

ניתן לומר כי הנשר נוהג לפי כללי הנימוס שהיתוו לנו חז"ל; "לעולם אל ייכנס אדם פתאום בתוך ביתו" וכן: "לעולם אל יטיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו".

אותו עוף דורס, הנחשב כבעל תכונות אכזריות, אשר נלחם מול קורבנותיו, אשר לוקח את קורבנותיו בציפורניו ושמט אותם מגובה רב אל הסלעים כדי להורגם, מתגלה כבעל תכונות רגישות וכבעל הבנה מרתקת לצורכי הזולת. רגישות שכזו לצורכי הגוזלים מחייבת גם אינטליגנציה מאוד גבוהה. למעשה, הנשר מבין וקולט שגודלו ומוטת כנפיו מהווים איום על גוזליו והם עלולים להיבהל ממראה אביהם הנוחת פתאום בקן. על כן הוא מגיע "לשיעורין", אט אט מבלי להבהיל את גוזליו.

המדובר באינטליגנציה רגשית שמחייבת מצד הנשר תודעה מאוד גבוהה של "אני" מול "אחר", הבנה של "יחסי גודל" והאופן שבו הנשר "תופס" כיצד הגוזל שלו "תופס" אותו. כמעין פרפראזה "הפוכה" על: "ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם".

סוג כזה של הבנה ותבונה אנו קולטים גם אצל מינים נוספים;

תצפיות גילו כי [עורבים](#) מניחים [אגוזי מלך](#) על כביש סואן וממתינים בצדי הדרך למשאיות שיפצחו אותם, מעשה המחייב הבנה מורכבת של הקשר בין סיבה למסובב.

ה**אנפית**, נוהגת ליטול במקורה פירורי לחם ולהשליכם למים כפיתיון ל**דגים**. זהו מעשה הדורש לא רק [זיכרון](#) ויכולת [למידה](#), כי אם גם זיהוי סוגי המזון האכילים לדגים והבנת אורחות חייהם וכן סבלנות רבה ו"תודעה" כי המעשה ישתלם לטווח ארוך.

המורכבות לעיתים מעוררת השתאות; באחד המקרים נצפה עורב המתחזה למת ליד פגר של ארנבת. התחזותו נועדה לגרום לעורבים אחרים להסיק מסקנה מוטעית שהפגר מורעל. משהסתלקו מהמקום, העורב המתחזה קם על רגליו ואכל את בשרה של הארנבת.

חכמינו נהגו להתבונן בהתנהגות החיות ולהשליך ממנה על התנהגות רצויה של האדם; צניעות, תבונה, אגירה וחסכון, הבנת הזולת, רגישות וחמלה.

אחד מאלה היה ר' שמעון בן חלפתא. הוא היה ידוע כמי שמתעניין במיוחד בחקירת תופעות טבע ובעריכת ניסויים לשמם. אגב עבודתו בשדה ובפרדס הסתכל בחיי הנמלים והעופות ולמד מהם רבות. מסופר עליו שריפא תרנגולת שבחצרו מנשירת נוצות וכן מסופר שנשמטה ירך של תרנגולת שלו והתקין לה במקומה פרוטזה העשויה מקנה.

נאחל לעצמו שבשנה חדשה זו נלמד מנשר זה את התבונה, הרגישות והחמלה.

שתתקיים בנו זו השנה תפילת רבי אלימלך מליז'נסק:

"תשמרנו מן הפניות והגאות, מן הכעס והקפדנות והעצבות והרכילות ושאר מידות רעות.
ותצילנו מקנאת איש מרעהו... אדרבא, תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם
ושנדבר כל אחד את חברו בדרך הישר והרצוי לפניך .. אמן כן יהי רצון".